



## Jaarrekening 2023

Natuur en Milieufederatie Drenthe  
Hertenkamp 6  
9401 HL ASSEN  
Telefoon: 0592-311150  
Website: [www.nmfdrenthe.nl](http://www.nmfdrenthe.nl)  
E-mail: [info@nmfdrenthe.nl](mailto:info@nmfdrenthe.nl)

# Inhoudsopgave

Bladzijde

<b>1. Inleiding</b>	3
<b>2. Jaarstukken</b>	
Algemene gegevens	4
Jaarrekening	5
Balans per 31 december	5
Staat van baten en lasten	6
Kasstroomoverzicht	7
Grondslagen voor waardering en van resultaatbepaling	8
Toelichting op de balans	9
Toelichting op de staat van baten en lasten	14
<b>3. Overige gegevens</b>	
Vaststelling en goedkeuring jaarrekening	23
<b>4. Controleverklaring</b>	24
<b>Bijlage</b>	
Begroting 2024	27

## 1. Inleiding

2023 was een woelig jaar. De verkiezingen van de Provinciale Staten en waterschappen in maart en vervolgens de Tweede Kamer in november hebben tot grote verschuivingen in het politieke landschap geleid. Met uitdagingen op het gebied van natuurherstel, klimaat, water, landbouwtransitie en woningbouw is er geen tijd te verliezen. We zullen, ook in Drenthe, nog harder aan de slag moeten. Want de tijd tikt, en het klimaat en de natuur kennen geen politieke agenda. De kunst is om juist nu de verbinding te blijven zoeken om samen op een constructieve manier tot oplossingen te komen, uitzicht en handelingsperspectief te bieden en te zorgen voor daadkracht en gedragen transitie.

In ons inhoudelijke jaarverslag kunt u lezen welke activiteiten we als organisatie in 2023 hebben uitgevoerd en welke resultaten zijn bereikt. Samen met onze partners en vele betrokken en actieve Drenten hebben we weer mooie resultaten geboekt waar we ook trots op kunnen terugkijken.

### **Financieel resultaat en vooruitblik**

In deze jaarrekening verantwoorden wij ons financiële inzet en resultaten. We sluiten het jaar ook financieel goed af met een klein positief resultaat van € 2.725. Dat laatste vroeg dit jaar wel extra aandacht en wat tandjes erbij omdat ook wij te maken hadden met grote inflatiedruk en kostenstijgingen op alle fronten.

Het merendeel van ons werk is conform ons werkplan en begroting uitgevoerd. Een projectmatige aanpak met projectplannen waarin de doelen, resultaten en middelen zijn opgenomen vormt daarin de belangrijkste onderlegger. Daarmee geven we ook invulling aan resultaatgericht werken.

Tegelijk kunnen we constateren dat we momenteel in een zeer dynamische en sterk veranderende omgeving werken waarbinnen we constant moeten schakelen en ook flexibel moeten zijn. De politiek bestuurlijke omgeving is onrustig en dat straalt op inwoners en stakeholders af. De inhoudelijke opgaven vragen steeds meer om een integrale aanpak, netwerksamenwerkingen en een strategie voor de lange termijn. Dat geheel zorgt voor ons als organisatie voor nieuwe uitdagingen en legt ook druk op de - relatief kleine - organisatie.

Een belangrijke ontwikkeling binnen de organisatie betrof de doorontwikkeling van het Drents Energie Lokaal. De Natuur en Milieufederatie Drenthe is hiervan de mede-initiatiefnemer en faciliteert de uitvoering van het programma dat tot stand komt in samenwerking met de provincie en de Drentse gemeenten. Daarmee verzorgen wij ook de aan het DEL verbonden dienstverlening aan huiseigenaren, die werk willen maken van de verduurzaming van hun woning. Het succes van dit loket en de behoefte aan direct en onafhankelijk advies is dermate groot dat eind 2023 door de gemeenten besloten is tot verdere opschaling. Dat betekent dat we op een punt zijn aanbeland dat we de basis-loketwerkzaamheden kunnen overdragen. Verdere doorgroei van met name de energieadviesfunctie vinden wij ook niet passend bij onze organisatie. Tegelijk zijn wij wel verrast door de wijze waarop een en ander eind 2023 in gang is gezet. Wij streven naar een soepele en zorgvuldige overdracht maar zien tegelijk dat dit grote invloed heeft op onze begroting en organisatie voor 2024. Met de betrokken gemeenten en provincie werken we graag aan het vervolg en aan goede afspraken waarbij er naast de overdracht en nieuwe invulling van onze samenwerking ook oog is voor de mogelijke frictiekosten, zodat deze overdracht niet ten koste gaat van de stabiliteit en continuïteit van onze organisatie.

Ook voor ons blijft het in deze tijden de kunst om voldoende gekwalificeerde medewerkers aan boord te hebben voor de opgaven die er liggen. Wij zien om ons heen veel verloop en ook een tekort aan handjes. We moeten daarom investeren om een aantrekkelijke organisatie te blijven. Het is fijn om te merken dat de belangstelling voor juist dit werk nog steeds groot is en dat er voldoende animo is voor onze organisatie. Samen werken we verder aan een mooi en duurzaam Drenthe!

*Reinder Hoekstra, directeur-bestuurder*

## 2. Jaarstukken

### Algemene gegevens

#### Statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm

De stichting Natuur en Milieufederatie Drenthe is 1971 opgericht onder de toenmalige statutaire naam "Stichting voor natuur-, milieu- en landschapsbescherming Drenthe MILIEURAAD DRENTHE".

In 1993 en in 2005 zijn de statuten geactualiseerd.

In 2010 is de naam Stichting Natuur en Milieufederatie Drenthe statutair vastgelegd.

Op 7 oktober 2015 is de bestuursvorm omgevormd naar een Raad van Toezicht-model, die meer recht doet aan de scheiding van de functies Besturen en Toezicht houden binnen de stichting.

Daarvoor zijn de statuten aangepast.

De Natuur en Milieufederatie Drenthe is bij de Kamer van Koophandel ingeschreven onder nummer 41018499. De vestigingsplaats is Assen.

#### Doelstelling

De stichting heeft ten doel het behoud en de verbetering van de kwaliteit van de natuur, het milieu en het landschap en het bevorderen van duurzame ontwikkeling, in het bijzonder in de provincie Drenthe, alles in de meest ruime zin.

In 2023 is de Stichtingsraad van de Natuur en Milieufederatie Drenthe als volgt samengesteld:

G. Bijkerk, voorzitter tot 9 maart 2023

H. Brink

R. Munnikma

J. Grotenhuis

I. Noordhoff, voorzitter vanaf 24 augustus 2023

R. Raven, van 26 januari tot 28 september 2023

J. Pluimers, vanaf 24 augustus 2023

Directie:

De directeur-bestuurder van de Natuur en Milieufederatie Drenthe is R. Hoekstra.

De jaarrekening is opgesteld conform de CBF richtlijnen voor de jaarveslaglegging.

Sinds 2004 droeg de Natuur en Milieufederatie Drenthe het CBF-keurmerk. In 2016 is dit landelijke keurmerk vervangen door de Erkenningregeling Goede Doelen, waarvoor we opnieuw door het CBF zijn getoetst.

Op basis van deze toetsing zijn we door het CBF formeel erkend en geregistreerd als goededoelenorganisatie.

Voor meer informatie over de in 2023 uitgevoerde activiteiten en ons beleid voor de toekomst verwijzen wij u naar ons jaarverslag 2023 en onze beleidsvisie 2020-2025. Deze stukken zijn tegen verzendkosten op te vragen bij het secretariaat van de Natuur en Milieufederatie Drenthe of kunnen worden gedownload van onze website.

## Balans per 31 december

Activa	2023		2022		Passiva	2023		2022	
	Euro	Euro	Euro	Euro		Euro	Euro	Euro	Euro
<b>Vaste activa</b>					<b>Reserves en fondsen</b>	4			
Materiële vaste activa	1				* Reserves		262.970	260.245	
in het kader van de doelstelling					* Fondsen		-	-	
* Gebouwen en terreinen		85.492	95.289				262.970		260.245
* Andere vaste bedrijfsmiddelen		45.431	22.412						
					<b>Voorzieningen</b>	5	22.790		15.750
					<b>Langlopende schulden</b>	6			
<b>Vlottende activa</b>					* Annuïteitenleningen		81.756		89.379
Vorderingen	2								
* Te ontvangen subsidie		329.074	289.646		<b>Kortlopende schulden</b>	7			
* Overige vorderingen en overlopende activa		1.617	577		* Aflossingsverplichting		7.623	7.506	
					* Belastingen en premies		136.203	115.893	
					* Vooruitontvangen subsidies		266.909	288.663	
					* Overige schulden en overlopende passiva		94.267	218.834	
							505.002		630.896
<b>Liquide middelen</b>	3	410.905	588.346						
					<b>Totaal passiva</b>		872.519		996.270
<b>Totaal activa</b>		872.519	996.270						

## Staat van baten en lasten over 2023

	Werkelijk 2023 Euro	Begroting 2023 Euro	Werkelijk 2022 Euro
<b>Baten</b>	<b>8</b>		
* Baten van particulieren	-	-	675
* Baten van bedrijven	-	10.000	3.580
* Baten van loterijorganisaties	-	-	-
* Baten van subsidies van overheden	1.162.024	1.087.483	1.200.565
* Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	323.390	260.000	222.439
* Baten van andere organisaties zonder winststreven	305.116	159.337	228.539
Som van de geworven baten	1.790.530	1.516.820	1.655.798
* Baten als tegenprestatie voor de levering van producten of diensten	-	-	-
* Overige baten	1.432	2.000	550
Som van de baten	<b>1.791.962</b>	<b>1.518.820</b>	<b>1.656.348</b>
<b>Lasten</b>	<b>9</b>		
<i>Besteed aan doelstellingen</i>			
* Uitvoeringskosten maatschappelijke beweging / communicatie	171.858	193.398	197.800
* Uitvoeringskosten Klimaat- en energieneutraal Drenthe	1.121.531	861.759	937.182
* Uitvoeringskosten Circulair Drenthe	197.018	195.870	106.579
* Uitvoeringskosten Groen en soortenrijk Drenthe	299.825	265.293	403.526
Som van uitvoeringskosten	1.790.232	1.516.320	1.645.087
<i>Wervingskosten</i>	-	-	-
<i>Kosten beheer en administratie</i> <sup>1</sup>	-	-	-
Som van de lasten	1.790.232	1.516.320	1.645.087
* Financiële baten	3.142	-	911-
* Financiële lasten	2.146	2.500	2.225
<i>Saldo voor financiële baten en lasten</i>	996-	2.500	3.136
Totaal lasten conform resultatenrekening	<b>1.789.236</b>	<b>1.518.820</b>	<b>1.648.223</b>
<b>Saldo van baten en lasten</b>	<b>2.725</b>	<b>0</b>	<b>8.125</b>
De bestemming van het resultaat is als volgt:			
* Continuïteitsreserve	2.725	-	8.125
	<b>2.725</b>	<b>-</b>	<b>8.125</b>

<sup>1</sup> De provinciale milieufederaties hanteren voor het inzichtelijk maken van deze kosten een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van Goede Doelen Nederland (voorheen VFI). De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de bijlage Toelichting lastenverdeling, maar worden in de staat van baten en lasten toegerekend aan de doelstellingen.

## Kasstroomoverzicht

Het saldo van de liquide middelen is in 2023 afgenomen met € 177.442. De oorzaak blijkt uit onderstaande analyse van de kasstromen.

	2023	2022
	in euro	in euro
<b>Kasstroom uit operationele activiteiten</b>		
Resultaat	2.725	8.125
Afschrijvingen	16.855	15.207
Mutaties voorzieningen	7.040	-4.474
<i>Veranderingen in werkkapitaal</i>		
Mutatie vorderingen	-40.469	-235.031
Mutatie kortlopende schulden	-126.011	143.606
	-166.480	-91.425
Kasstroom uit operationele activiteiten	-139.860	-72.567
<b>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</b>		
Investerings in materiële vaste activa	-30.077	-2.698
<b>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</b>		
Opgenomen langlopende schulden	0	0
Aflossing langlopende schulden	-7.506	-7.389
	-7.506	-7.389
<b>Netto kasstroom</b>	-177.442	-82.654
<b>Liquide middelen</b>		
Stand liquide middelen per 31 december	410.905	588.346
Stand liquide middelen per 1 januari	588.347	671.000
Mutatie liquide middelen	-177.442	-82.654

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

## **Grondslagen voor waardering en van resultaatbepaling**

### **Inrichting jaarrekening**

Deze jaarrekening is ingericht volgens de richtlijn 650 Fondswervende Organisaties.

## **Grondslagen voor de waardering van activa en passiva**

### **Materiële vaste activa**

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen aanschafprijs c.q. historische kostprijs, verminderd met de jaarlijkse afschrijvingen, gebaseerd op de verwachte economische levensduur.

### **Overige activa en passiva**

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde inclusief de transactiekosten. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de bedragen waartegen de schuld moet worden afgelost.

De overige activa en passiva worden opgenomen voor de nominale waarde.

### **Voorzieningen**

Met betrekking tot het gebouw zijn voorzieningen opgenomen voor de te verwachten onderhouds- en inrichtingskosten.

## **Grondslagen voor de resultaatbepaling**

### **Algemeen**

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de winst- en verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

De overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben. Baten en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, zijn aan dit boekjaar toegerekend.

De uitvoeringskosten zijn, met uitzondering van de directe projectkosten, op basis van het aantal geregistreerde uren toegerekend aan de betreffende doelstelling. De directe projectkosten zijn rechtstreeks toegerekend aan de doelstellingen.

### **Pensioenen**

De Natuur en Milieufederatie Drenthe heeft voor haar werknemers een pensioenregeling getroffen. Hiervoor is een pensioenverzekering gesloten met een verzekeraar. De Natuur en Milieufederatie Drenthe heeft - mits de verschuldigde premies tijdig en volledig worden voldaan - geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij de verzekeraar, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Met betrekking tot de pensioenregeling zijn daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.



## Toelichting op de balans

### 1. Materiële vaste activa

	<b>Gebouwen en terreinen</b>	<b>Andere vaste bedrijfsmiddelen</b>
	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>
<i>Stand per 1 januari 2023</i>		
* Aanschafwaarde	291.710	117.003
* Cumulatieve afschrijvingen	196.421	94.591
Boekwaarde	<u>95.289</u>	<u>22.412</u>
<i>Mutaties boekjaar</i>		
Aanschafwaarde		
* Investerings	-	30.077
* Desinvesteringen	-	14.767-
Totaal aanschaffingswaarde boekjaar (A)	-	15.310
Afschrijvingen		
* Afschrijvingen boekjaar	9.797	7.058
* Afschrijvingen desinvesteringen	-	14.767-
Totaal afschrijvingen boekjaar (B)	<u>9.797</u>	<u>7.709-</u>
Saldo mutaties boekjaar (A-B)	<u>9.797-</u>	<u>23.019</u>
<i>Stand per 31 december 2023</i>		
* Aanschafwaarde	291.710	132.313
* Cumulatieve afschrijvingen	206.218	86.882
Boekwaarde	<u>85.492</u>	<u>45.431</u>

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn respectievelijk:

- \* 30 jaar voor gebouwen
- \* 25 jaar voor verbouwingen
- \* 10 jaar voor overige aanpassingen
- \* 5 jaar voor kantoorinventaris
- \* 3 jaar voor investeringen in automatisering

<b>2. Vorderingen</b>	<b>31-12-2023</b>	<b>31-12-2022</b>
	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>
* Te ontvangen subsidies	329.074	289.646
* Overige vorderingen en doorlopende activa	1.617	577
Totaal vorderingen	<u>330.691</u>	<u>290.223</u>

*Een voorziening voor oninbaarheid wordt niet nodig geacht.*

<b>3. Liquide middelen</b>	<b>31-12-2023</b>	<b>31-12-2022</b>
	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>
* Rabobank, Rekening Courant Algemeen	198.761	385.541
* Rabobank, Rekening Courant Communicatie	668	1.459
* Rabobank, Doelreserveren	111.260	101.232
* Triodos Bank	99.981	99.969
* PayPal		-
* Kas	235	145
Totaal liquide middelen	<u>410.905</u>	<u>588.346</u>

## 4. Reserves en fondsen

### Reserves

	<u>Euro</u>
Continuïteitsreserve (A)	
* Stand per 31 december 2022	260.245
* Bij: uit resultaatbestemming	<u>2.725</u>
Stand per 31 december 2023	<u><u>262.970</u></u>

#### A. Continuïteitsreserve

De Stichtingsraad van de Natuur en Milieufederatie Drenthe heeft vastgesteld:

- \* als streefbedrag van de continuïteitsreserve: € 700.000,--
- \* als maximum voor de continuïteitsreserve: 1,5 maal de kosten van de werkorganisatie<sup>1</sup>.

Aanleidingen voor het vaststellen van deze bedragen zijn de volgende:

- \* De organisatie heeft behoefte aan voldoende liquiditeit, waarbij rekening wordt gehouden met het feit dat er soms een lange periode zit tussen de toezegging en besteding van (project-) subsidies en de definitieve afrekening en ontvangst daarvan.
- \* De meeste projectsubsidies worden voor een korte termijn toegezegd, terwijl de arbeidscontractverplichtingen gelden voor een lange termijn.
- \* De organisatie loopt door het aangaan van steeds meer projectverplichtingen en prestatieafspraken risico's die op een verantwoorde manier moeten kunnen worden opgevangen.

De Natuur en Milieufederatie Drenthe streeft een continuïteitsreserve na om:

- \* ervoor te zorgen dat de organisatie voldoende liquide is;
- \* de continuïteit van de organisatie zeker te stellen;
- \* fluctuaties in projectsubsidies op te kunnen vangen;
- \* financiële risico's op te kunnen vangen, in het geval de organisatie niet in staat is om aan projectverplichtingen te voldoen.

<sup>1</sup> Het CBF hanteert voor de continuïteitsreserve een maximum van 1,5 de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie, afhankelijk van de specifieke risico's van de organisatie.

Dit maximum bedraagt per 31 december 2023 € 2.053.916.

## 5. Voorzieningen

	<b>31-12-2023</b>	<b>31-12-2022</b>
	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>
<b>Voorziening onderhoud</b>		
* Stand per 1 januari	15.750	20.224
* Af: onderhoudskosten	1.960-	10.474-
* Bij: dotatie onderhoud	9.000	6.000
Stand per 31 december	<u>22.790</u>	<u>15.750</u>

*De voorziening onderhoud is ter dekking van de kosten van regulier en achterstallig onderhoud aan het pand Hertenkamp 6 in Assen. In 2021 is het onderhoudsplan geactualiseerd.*

## 6. Langlopende schulden

	<b>31-12-2023</b>	<b>31-12-2022</b>
	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>
<b>6a. Annuïteitenlening Nationaal Restauratiefonds</b>	1	
* Stand per 1 januari	61.293	65.889
* Afgelost in boekjaar	4.671-	4.596-
Stand per 31 december	56.622	61.293
* Aflossingsverplichting	4.745-	4.671-
Totaal per 31 december	<u>51.877</u>	<u>56.622</u>
<b>6b Restauratiefonds-hypotheek Nationaal Restauratiefonds</b>	2	
* Stand per 1 januari	35.592	38.385
* Afgelost in boekjaar	2.835-	2.793-
Stand per 31 december	32.757	35.592
* Aflossingsverplichting	2.878-	2.835-
Totaal per 31 december	<u>29.879</u>	<u>32.757</u>
<b>Totaal langlopende schulden</b>	<u>81.756</u>	<u>89.379</u>

- 1 Deze lening is in 2009 opgenomen in de vorm van een Bouwrekening en met ingang van 1 januari 2010 omgezet in een langlopende lening. De langlopende lening betreft een annuïteitenlening met een looptijd van 25 jaar, verstrekt door Stichting Nationaal Restauratiefonds te Zeist. Het rentepercentage was 5,5% voor 10 jaar vast. Vanaf 1 januari 2020 is een renteherziening overeengekomen van 1,6% voor 10 jaar vast.
- 2 Dit betreft een annuïteitenlening verstrekt door Stichting Nationaal Restauratiefonds te Zeist, genaamd Restauratiefonds-hypotheek. De lening is ingegaan op 1 augustus 2009 en heeft een looptijd van 25 jaar en een rentepercentage van 1,5% voor 10 jaar vast. Op 1 augustus 2019 is het rentepercentage van 1,5% opnieuw voor 10 jaar vastgesteld.
- Voor beide leningen is aan het Nationaal Restauratiefonds het recht van eerste hypotheek op het pand Hertenkamp 6 in Assen als zekerheid gegeven.

## 7 Kortlopende schulden

<b>7a Belastingen en premies sociale verzekeringen</b>	<b>31-12-2023</b>	<b>31-12-2022</b>
	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>
* Belastingdienst, loonheffing	65.649	57.969
* Belastingdienst, omzetbelasting	70.554	57.924
Totaal belastingen en premies sociale verzekeringen	<u>136.203</u>	<u>115.893</u>

<b>7b Vooruitontvangen subsidies</b>	<b>31-12-2023</b>	<b>31-12-2022</b>
	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>
* Vooruitontvangen subsidies	266.909	288.663
Totaal vooruitontvangen subsidies	<u>266.909</u>	<u>288.663</u>

<b>7c Overige schulden en overlopende passiva</b>	<b>31-12-2023</b>	<b>31-12-2022</b>
	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>
* Vakantiegeld inclusief sociale lasten	36.626	40.227
* Tegoed verlofdagen inclusief sociale lasten	18.994	18.361
* Kosten jaarverslag	1.000	3.000
* Accountantskosten	9.000	7.500
* Personeelskosten	314	2.801
* Uitbesteed werk	2.964	9.083
* Huisvestingskosten	1.408	1.048
* Kantoorkosten	3.233	1.551
* Directe projectkosten	20.673	135.208
* Financiële baten en lasten	55	55
Totaal overige schulden en overlopende passiva	<u>94.267</u>	<u>218.834</u>

### Niet in de balans opgenomen verplichtingen

#### \* **Huur**

De Natuur en Milieufederatie Drenthe heeft een jaarlijkse huurverplichting van € 13.400 voor het pand Hertenkamp 5 in Assen. De huurovereenkomst eindigt op 1 juli 2027.

De huur kan halfjaarlijks per 1 januari of 1 juli worden opgezegd met inachtneming van een opzegtermijn van één maand.

## Toelichting op de staat van baten en lasten

### 8. Baten

<b>Beschikbaar voor doelstelling</b>		<b>Rekening 2023 Euro</b>	<b>Begroting 2023 Euro</b>	<b>Rekening 2022 Euro</b>
* Baten van particulieren	8a	-	-	675
* Baten van bedrijven	8b	-	10.000	3.580
* Baten van loterijorganisaties	8c	-	-	-
* Baten van subsidies van overheden	8d	1.162.024	1.087.483	1.200.565
* Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	8e	323.390	260.000	222.439
* Baten van andere organisaties zonder winststreven	8f	305.116	159.337	228.539
* Baten als tegenprestatie van de levering van diensten	8g	-	-	-
* Overige baten	8h	1.432	2.000	550
Som van de geworven baten		<u>1.791.962</u>	<u>1.518.820</u>	<u>1.656.348</u>

<b>8a Baten van particulieren</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
* Baten van particulieren	-	-	675
<b>Totaal beschikbaar</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>675</b>
<b>8b Baten van bedrijven</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
* Baten van bedrijven	-	10.000	3.580
<b>Totaal beschikbaar</b>	<b>-</b>	<b>10.000</b>	<b>3.580</b>
<b>8c Baten van loterijorganisaties</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
	-	-	-
<b>Totaal beschikbaar</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>8d Baten van subsidies van overheden (4)</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
* <i>Activiteitsubsidies overheden (1)</i>			
Boekjaarsubsidie provincie Drenthe (2)	417.483	417.483	409.297
Projectsubsidie provincie Drenthe	371.125	300.000	339.602
Projectsubsidie Drentse gemeenten	373.416	370.000	451.666
<b>Totaal beschikbaar</b>	<b>1.162.024</b>	<b>1.087.483</b>	<b>1.200.565</b>
<b>8e Baten van verbonden organisaties zonder winststreven</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
Stichting De Natuur- en Milieufederaties (3)	323.390	260.000	222.439
<b>Totaal beschikbaar</b>	<b>323.390</b>	<b>260.000</b>	<b>222.439</b>
<b>8f Baten van andere organisaties zonder winststreven</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
* Overige fondswervers	65.631	60.000	48.002
* Projectsubsidies niet-overheden	239.485	99.337	180.537
<b>Totaal beschikbaar</b>	<b>305.116</b>	<b>159.337</b>	<b>228.539</b>
<b>8g Baten als tegenprestatie voor de levering van producten of diensten</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
* Baten als tegenprestatie voor de levering van producten of diensten	-	-	-
<b>Totaal beschikbaar</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>8h Overige baten</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
* Overige baten	1.432	2.000	550
<b>Totaal beschikbaar</b>	<b>1.432</b>	<b>2.000</b>	<b>550</b>
<b>Totaal beschikbare baten</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
	<b>1.791.962</b>	<b>1.518.820</b>	<b>1.656.348</b>

## **Toelichting bij baten**

- (1) *De activiteitensubsidies van overheden zijn afhankelijk van passende activiteiten. Ze zijn incidenteel van aard.*
- (2) *De jaarlijkse boekjaarsubsidie van de provincie Drenthe is inclusief de bijdrage van het Ministerie van VROM die vanaf 1995 via het provinciefonds wordt uitgekeerd. Vanaf 2005 is de budgetsubsidie omgezet in een jaarlijkse boekjaarsubsidie. De subsidie is gebaseerd op de Algemene Subsidieverordening (ASV) van de provincie Drenthe. De inhoud van de ASV is te vinden op [www.provincie.drenthe.nl](http://www.provincie.drenthe.nl).*
- (3) *Dit betreft de baten, die de Natuur en Milieufederatie Drenthe ontvangt van de landelijke Stichting De Natuur en Milieufederaties. Deze stichting ontvangt gelden die de Nationale Postcodeloterij aan de gezamenlijke natuur- en milieufederaties beschikbaar stelt voor projecten. De voorwaarden voor de jaarlijkse geldelijke bijdrage van de Nationale Postcode Loterij zijn opgenomen in de overeenkomst tussen de Nationale Postcode Loterij N.V. en de Stichting De Natuur- en Milieufederaties, ondertekend op 23 februari 2021. Een kopie hiervan is bij de Natuur en Milieufederatie Drenthe op te vragen.*



## 9. Lasten

<b>Uitvoeringskosten</b>		<b>Rekening 2023 Euro</b>	<b>Begroting 2023 Euro</b>	<b>Rekening 2022 Euro</b>
* Personeelskosten	9a	1.199.076	1.128.420	1.036.520
* Uitbesteed werk	9a	29.700	13.000	9.032
* Publiciteit en communicatie	9c	1.743-	3.500	1.161
* Huisvestingskosten	9d	43.317	48.000	36.425
* Kantoor- en algemene kosten	9e	82.072	56.900	60.685
* Afschrijvingen	9f	16.855	16.500	15.207
* Directe projectkosten	9g	420.955	250.000	486.057
Totaal uitvoeringskosten		<u>1.790.232</u>	<u>1.516.320</u>	<u>1.645.087</u>

<b>Financiële baten en lasten</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
Totaal saldo financiële baten en lasten, bankkosten	<u>996-</u>	<u>2.500</u>	<u>3.136</u>

<b>Totaal lasten</b>	<u>1.789.236</u>	<u>1.518.820</u>	<u>1.648.223</u>
----------------------	------------------	------------------	------------------

<b>Gemiddeld aantal personeelsleden</b>	<b>Werkelijk 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
	<u>13,85</u>	<u>13,37</u>	<u>13,29</u>

*Uitgedrukt in fulltime arbeidseenheden (=12 maanden, 36 uur per week)  
De inzet van de leden van de Stichtingsraad is onbezoldigd.*

**9a. Personeelskosten**

	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>
* Salarissen	901.536	839.612	803.247
* Sociale lasten	148.471	146.932	132.061
* Pensioenlasten	71.169	73.576	57.946
* Pensioenadvies- en administratiekosten	2.058	3.000	1.947
* Scholing	12.910	17.000	9.072
* Salarisadministratie	4.294	3.900	4.728
* Ziekteverzuimverzekering + wga	28.618	19.000	19.427
* Arbodienst	6.024	6.000	3.735
* Reiskosten personeel	21.985	11.000	12.035
* Overige personeelskosten / onvoorzien	7.250	18.000	7.236
Sub-totaal	1.204.315	1.138.020	1.051.434
Af: ontvangen ziekengeld	5.239-	9.600-	14.914-
Totaal personeelskosten	1.199.076	1.128.420	1.036.520

## Bezoldiging directeur-bestuurder

### Dienstverband

Aard dienstverband: vast contract

Periode: 1-1-2023 / 31-12-2023

Aantal uren fulltime: 36

Omvang dienstverband in fte: 1

Individueel WNT-maximum in 2023 223.000

### Bezoldiging 2023

Jaarinkomen:

Bruto salaris	78.375	
Vakantiegeld	5.920	
Eindejaarsuitkering	6.298	
Belastbare onkostenvergoedingen	-	
Variabel jaarinkomen	-	
Totaal jaarinkomen		90.593

Belastbare vergoedingen / bijtellingen	-	
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	15.529	
Overige beloningen op termijn	-	
Uitkeringen beëindiging dienstverband	-	
Totaal overige lasten en vergoedingen		15.529
Totaal bezoldiging 2023		<u>106.122</u>

### Bezoldiging 2022

Periode: 1-1-2022 / 31-12-2022

Omvang dienstverband in fte: 1

Individueel WNT-maximum in 2022 216.000

Totaal bezoldiging 2022 101.286

Er zijn aan de directie geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

De bezoldiging van de directie is gebaseerd op het Functieboek Natuur en Milieufederatie Drenthe en het rapport Functies en functiewaardering NMFDF, door de Stichtingsraad vastgesteld in 2017.

### Regeling beloning directeuren van goede doelenorganisaties

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de Natuur en Milieufederatie Drenthe de Regeling beloning directeuren van goede doelenorganisaties. De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij de Natuur en Milieufederatie Drenthe vond plaats door de Stichtingsraad. Dit leidde tot een zgn. BSD-score van 350 punten met een maximaal jaarinkomen van € 105.101 (1 fte, 12 maanden, functiegroep F). Het voor de toetsing aan de geldende maxima, relevante werkelijke jaarinkomen van de directie bedroeg in 2023: € 90.593.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen, werkgeversbijdrage pensioen en overige beloningen op termijn voor R. Hoekstra bedragen samen € 106.122. Ook dit bedrag valt binnen het maximum van de regeling.

### Wet Normering Topinkomens (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens publieke en semipublieke sector ingegaan. De bovenstaande verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Natuur en Milieufederatie Drenthe van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.

Het weergegeven WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang van het dienstverband, waarbij de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Het salaris van de directie in 2023 valt ruim onder het maximum van € 223.000, zoals gehanteerd in de WNT

Er zijn aan de directie geen uitkeringen wegens beëindiging verstrekt.

Er zijn geen overige functionarissen die in 2023 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2023 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WNT of oudere wetgeving over openbaarmaking vermeld hadden moeten worden.

## Bezoldiging leden Stichtingsraad

De leden van de Stichtingsraad (functie toezicht) van de Natuur en Milieufederatie Drenthe zijn onbezoldigd.

De bestuurskosten (onder 9e) betreffen de door leden van de Stichtingsraad gemaakte onkosten.

Er zijn aan de leden geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

<b>9b Uitbesteed werk</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>
* Uitbesteed werk	29.700	13.000	9.032
<b>Totaal uitbesteed werk</b>	<b>29.700</b>	<b>13.000</b>	<b>9.032</b>

  

<b>9c Communicatiekosten</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>
* Drukkosten	2.000-	1.750	-
* Overige kosten publiciteit en communicatie	257	1.750	1.161
<b>Totaal publiciteit en communicatie</b>	<b>1.743-</b>	<b>3.500</b>	<b>1.161</b>

  

<b>9d Huisvestingskosten</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>
* Onderhoud pand	12.673	13.500	11.490
* Belastingen	2.931	3.000	2.709
* Energielasten	5.805	15.000	7.546
* Huur	13.401	13.000	12.509
* Schoonmaak	7.322	-	-
* Overige huisvestingskosten	1.185	3.500	2.171
<b>Totaal huisvestingskosten</b>	<b>43.317</b>	<b>48.000</b>	<b>36.425</b>

  

<b>9e Kantoor- en algemene kosten</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>
* Portokosten	732	1.000	816
* Kopieerkosten	1.473	1.500	1.659
* Bureaukosten	2.928	1.500	1.289
* Accountantskosten	10.186	7.500	7.461
* Verzekeringen	3.434	4.500	3.008
* Vergaderkosten	2.761	5.000	3.878
* Vakliteratuur en documentatie	1.581	1.400	1.427
* Bestuurskosten	474	1.000	242
* ICT en telefonie	51.620	28.500	36.245
* Overige kosten	6.883	5.000	4.660
<b>Totaal kantoor- en algemene kosten</b>	<b>82.072</b>	<b>56.900</b>	<b>60.685</b>

  

<b>9f Afschrijvingen</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>
* Afschrijvingskosten gebouwen	9.797	9.500	9.797
* Afschrijvingskosten andere vaste bedrijfsmiddelen	7.058	7.000	5.410
<b>Totaal afschrijving en rente</b>	<b>16.855</b>	<b>16.500</b>	<b>15.207</b>

  

<b>9g Directe projectkosten</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>
* Directe projectkosten	420.955	250.000	486.057
<b>Totaal directe projectkosten</b>	<b>420.955</b>	<b>250.000</b>	<b>486.057</b>

  

<b>9h Saldo financiële baten en lasten</b>	<b>Rekening 2023</b>	<b>Begroting 2023</b>	<b>Rekening 2022</b>
	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>	<b>Euro</b>
* Rentelasten langlopende lening	1.461	1.500	1.577
* Bankkosten	685	1.000	648
* Rentelasten spaar- en lopende rekeningen	3.142-	-	911
<b>Totaal financiële baten en lasten</b>	<b>996-</b>	<b>2.500</b>	<b>3.136</b>

## Toelichting op de lastenverdeling

Bestemming	Doelstelling				Wervingskosten	Beheer en Administratie	Totaal 2023	Totaal begroot 2023	Totaal 2022
	Maatschappelijke beweging en communicatie	Energie- en klimaat- neutraal Drenthe	Circulair Drenthe	Groen en soortenrijk Drenthe					
Afdrachten aan verbonden (internationale) organisaties	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aankopen en verwervingen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uitbesteed werk	2.746	14.273	3.460	4.683	-	4.538	29.700	13.000	9.032
Communicatiekosten	161-	838-	203-	275-	-	266-	1.743-	3.500	1.161
Personeelskosten	110.533	574.521	139.279	188.475	-	186.267	1.199.076	1.128.420	1.036.520
Huisvestingskosten	4.005	20.818	5.047	6.829	-	6.618	43.317	48.000	36.425
Kantoor- en algemene kosten	6.603	34.320	8.320	11.259	-	21.570	82.072	56.900	60.685
Afschrijvingen	-	-	-	-	-	16.855	16.855	16.500	15.207
Directe projectkosten	22.421	344.802	8.719	45.014	-	-	420.955	250.000	486.057
Totale kosten	146.148	987.896	164.622	255.985	-	235.582	1.790.232	1.516.320	1.645.087
Beheer en administratie doelstellingen	25.710	133.635	32.397	43.840	-	235.582-	-	-	-
Totaal doelstellingen	171.858	1.121.531	197.018	299.825	-	-	1.790.232	1.516.320	1.645.087

*De uitvoeringskosten zijn, met uitzondering van de directe projectkosten, toegerekend aan de betreffende doelstelling op basis van het aantal geregistreerde uren.*

*De directe projectkosten zijn rechtstreeks toegerekend aan de doelstellingen.*

*De berekening van de kosten beheer- en administratie is gebaseerd op de aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van de de brancheorganisatie Goede Doelen Nederland (voorheen VFI).*

<i>Percentage besteed aan doelstelling t.o.v. totale baten:</i>	100%
<i>Percentage besteed aan doelstelling t.o.v. de som der lasten</i>	100%
<i>Percentage kosten eigen fondsenwerving t.o.v. baten eigen fondswerving:</i>	0%
<i>Percentage kosten beheer- en administratie</i>	13,2%

*Het bestuur heeft de norm voor het percentage beheer- en administratie vastgesteld op maximaal 30%, waarbij wordt gestreefd naar een percentage van 20% of lager.*

## 10. Werkelijk versus begroting

We sluiten af het jaar af met een positief resultaat van € 2.725.

Het verschil tussen dit begrote en gerealiseerde resultaat is als volgt tot stand gekomen.

* Baten gerealiseerd	€ 1.791.962	
* Baten begroot	€ 1.518.820	
	<hr/>	€ 273.142
* Lasten gerealiseerd	€ 1.790.232	
* Lasten begroot	€ 1.516.320	
	<hr/>	€ 273.912-
* Saldo financiële baten en lasten gerealiseerd	€ 996-	
* Saldo financiële baten en lasten begroot	€ 2.500	
	<hr/>	€ 3.496
Saldo: verschil tussen gerealiseerd en begroot		€ 2.725

De begroting van 2023 is definitief vastgesteld op 8 december 2022.

### Baten

De totale gerealiseerde baten zijn 18% hoger dan begroot. Dit hangt samen met het feit dat we voor verschillende projecten het penvoerderschap hebben gevoerd. Dit leidt tot extra directe projectkosten en bijbehorende projectbijdragen van partnerorganisaties en overheden.

Voor de exploitatie-omzet en de output in uren is het verschil met de begroting beperkt tot 8%. We zijn in onze begroting uitgegaan van een output van 11.970 uren. Dit aantal hebben we ruim kunnen realiseren.

We zien wel een aantal verschuivingen van de inzet binnen de werkvelden waarop we actief zijn. Met name de inzet op het werkveld Energie- en Klimaatneutraal was groter dan begroot, onder meer door een landelijke projectfinanciering van de ministeries van Economische en Binnenlandse Zaken voor projecten op het gebied van de energietransitie. Ook de inzet binnen het werkveld Groen en Soortenrijk was groter dan voorzien. Dit had onder meer te maken met extra inzet op samenwerkingprojecten (De Kracht van Drenthe) die door de betrokken partners mede is gefinancierd.

### Lasten

De totale gerealiseerde lasten zijn 18% hoger dan begroot. Vooral aan directe projectkosten is meer besteed doordat we op basis van het genoemde penvoerderschap een deel van de beschikbare middelen delen met onze partnerorganisaties.

Onze personeelsformatie was iets groter dan begroot. Naast de formatie zijn op exploitatieniveau de meer dan gemiddelde inflatie en extra kosten voor automatisering van invloed op de hogere lasten.

### Vergelijking 2022

Ten opzichte van 2022 zijn de baten met 8% gestegen en de lasten met 9%.

Dit is te verklaren door:

- hoge inflatie en indexering van lonen
- extra (eenmalige) kosten voor automatisering
- hogere inzet op de projecten (aantal uren) in 2023 en
- stijging van de directe kosten en de daarmee samenhangende financiering.

### 3. Overige gegevens

#### Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De jaarrekening 2023 van de Natuur en Milieufederatie Drenthe is op 22 mei 2024 vastgesteld door:

Directeur-bestuurder  
*Origineel getekend door*  
R. Hoekstra

De jaarrekening 2023 van de Natuur en Milieufederatie Drenthe is op 22 mei 2024 goedgekeurd door de Stichtingsraad  
*Namens de Stichtingsraad en origineel getekend door*  
H. Brink I. Noordhoff

**CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT**

Aan: het bestuur van  
Stichting Natuur en Milieufederatie Drenthe te Assen

**A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023****Ons oordeel**

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Natuur en Milieufederatie Drenthe te Assen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Natuur en Milieufederatie Drenthe per 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen (RJ 650) en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

**De basis voor ons oordeel**

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Natuur en Milieufederatie Drenthe zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

**B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie**

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit de Algemene gegevens en de Inleiding.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van RJ 650 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de Algemene gegevens en de Inleiding in overeenstemming met RJ 650.



### **C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening**

#### **Verantwoordelijkheden van het bestuur en stichtingsraad voor de jaarrekening**

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ 650 en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. De stichtingsraad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

#### **Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening**

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening.

Als de toelichtingen inadequaaf zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Drachten, 22 mei 2024  
De Jong AFM B.V.

Origineel getekend door J.D. de Jong AA

versie december 2023

<b>Begroting baten en lasten 2024</b>	
<b>Baten</b>	
Baten van particulieren	-
Baten van bedrijven	10.000
Subsidies overheden	
. provincie Drenthe, prestatiesubsidie	432.095
. provincie Drenthe, projectsubsidies	310.000
. gemeenten	455.000
Baten van loterijorganisaties	-
Baten verbonden org. zonder winststreven	260.000
Baten van overige org, zonder winststreven	235.000
Baten uit levering producten / diensten	-
Overige baten	15.718
<b>Totaal baten</b>	<b>1.717.813</b>
<b>Lasten</b>	
Personeelskosten	1.246.113
Uitbesteed werk	50.000
Publiciteit en communicatie	2.500
Huisvestingskosten	56.200
Kantoor /algemene kosten	65.500
Afschrijvingen	21.500
Saldo financiële baten en lasten	1.000
Sub-totaal exploitatie	1.442.813
Directe projectkosten	275.000
<b>Totaal uitvoeringskosten</b>	<b>1.717.813</b>
<b>Begroot resultaat</b>	<b>0</b>

<b>Begroting lasten doelstellingen 2024</b>			
Doelstelling	Uurkosten	Directe kosten	Totale kosten
Drentse duurzaamheidsbeweging	133.875	20.500	154.375
Energie en klimaatneutraal Drenthe	687.375	161.500	848.875
Circulair Drenthe	376.313	80.000	456.313
Groen en soortenrijk Drenthe	245.250	13.000	258.250
<b>Totaal doelstellingen</b>	<b>1.442.813</b>	<b>275.000</b>	<b>1.717.813</b>